

Evropska
komisija

Kratek vodnik o ukrepih EU na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja

*Poklicno
izobraževanje in
usposabljanje*

Niti Evropska komisija niti osebe, ki delujejo v njenem imenu, niso odgovorne za uporabo podatkov iz te publikacije.

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2018

© Evropska unija, 2018

Ponovna uporaba je dovoljena z navedbo vira.

Politiko ponovne uporabe dokumentov Evropske komisije ureja Sklep 2011/833/EU (UL L 330, 14.12.2011, str. 39).

Za vsako uporabo ali reprodukcijo fotografij ali drugega gradiva, ki ni zaščiten z avtorskimi pravicami EU, je treba pridobiti dovoljenje neposredno od imetnikov pravic.

Vse slike © Shutterstock, razen če ni navedeno drugače.

PDF	ISBN 978-92-79-81392-4	doi:10.2767/699194	KE-04-18-279-SL-N
PRINT	ISBN 978-92-79-81411-2	doi:10.2767/341447	KE-04-18-279-SL-C

Kratek vodnik o ukrepih EU
**na področju poklicnega
izobraževanja in
usposabljanja**

EU in poklicno izobraževanje in usposabljanje

Evropska komisija sodeluje z nacionalnimi vladami, delodajalci, sindikati in državami zunaj EU, da bi:

- izboljšala kakovost poklicnega izobraževanja in usposabljanja,
- izboljšala poučevanje in usposabljanje v sektorju,
- oblikovala programe, bolj ustrezne trgu dela.

To vlogo vsebuje kopenhavska izjava iz leta 2002, ko so države članice EU sprejele skupne prednostne naloge in strategije za spodbujanje vseevropskih sistemov za priznavanje spretnosti in kvalifikacij.

Pri izvajanju svojih zavez si Komisija prizadeva, da bi za vse državljane ustvarila priložnost pridobiti nove spretnosti – bodisi v šoli, visokošolski ustanovi, univerzi ali v centru za usposabljanje, kot del pripravništev ali učenja na delovnem mestu ali prek neformalnega in priložnostnega učenja na delovnem mestu ali zunaj njega. To pomeni razvijanje in krepitev „načinov“ za poklicno izobraževanje in usposabljanje. Na naslednji strani so predstavljeni nekateri glavnih načinov poklicnega izobraževanja in usposabljanja.

© Evropska komisija

“V času, ko 40 % delodajalcev v Evropi ne more najti ljudi s pravimi spretnostmi, da bi zapolnili svoja delovna mesta, so poklicne spretnosti postale eden najboljših načinov za oblikovanje poklicne poti posameznika. Poklicno izobraževanje in usposabljanje bi moralo postati prva izbira mladih, odraslim pa omogočiti, da še naprej nadgrajujejo svoja znanja in veščine ter pridobivajo nove spretnosti v skladu s potrebami trga dela.”

Marianne Thyssen

Evropska komisarka za zaposlovanje, socialne zadeve, strokovno usposobljenost in mobilnost delovne sile

Načini poklicnega izobraževanja in usposabljanja

Začetno poklicno izobraževanje in usposabljanje

Običajno poteka v šoli, pred začetkom poklicnega življenja

Nadaljevalno poklicno izobraževanje in usposabljanje

Poklicno izobraževanje in usposabljanje po končanem začetnem izobraževanju in usposabljanju ali po zaposlitvi

Vajeništva

Na sporazumu med vajencem in delodajalcem (in tudi ustanovo za izobraževanje in usposabljanje) temelječe formalne oblike poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki združujejo učenje v izobraževalnih ustanovah ali ustanovah za usposabljanje s precej učenja ob praksi na delovnem mestu v podjetju in vodijo do nacionalno priznane kvalifikacije, vajenec pa prejema plačilo ali nadomestilo

Neformalno in priložnostno poklicno usposabljanje

Zajema celo vrsto neformalnih in priložnostnih učnih dejavnosti, tako splošnejših kot poklicnih

Prednostne naloge na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja do leta 2020

V sklepih iz Rige (junij 2015) so EU, države kandidatke, države EGP, socialni partnerji EU, Komisija in evropski izvajalci poklicnega izobraževanja in usposabljanja sprejeli vrsto ciljev za obdobje 2015–2020:

- spodbujanje **učnja na delovnem mestu** v vseh oblikah, s posebnim poudarkom na vajeništvu, z vključevanjem socialnih partnerjev, podjetij, zbornic ter ponudnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja, pa tudi s spodbujanjem inovacij in podjetništva;
- nadaljnji razvoj **mehanizmov za zagotavljanje kakovosti na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja** v skladu s priporočilom evropskega referenčnega okvira za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter vzpostavitev neprekinjenih krogov obveščanja in povratnih informacij v sistemih začetnega in nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja na podlagi učnih rezultatov kot del sistemov zagotavljanja kakovosti;
- izboljšanje **dostopa do poklicnega izobraževanja in usposabljanja za vse** s pomočjo prožnejših in bolj odprtih sistemov, zlasti z zagotavljanjem učinkovitih in celovitih storitev usmerjanja ter potrjevanjem neformalnega in priložnostnega učenja;
- dodatno **spodbujanje ključnih kompetenc** v učnih načrtih poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter zagotavljanje učinkovitejših možnosti za pridobitev ali razvoj navedenih znanj in spretnosti prek začetnega in nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja;
- uvajanje sistematičnih pristopov k **začetnemu usposabljanju in stalnemu strokovnemu izpopolnjevanju učiteljev, vodij usposabljanja in mentorjev na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja tako v šolskem kot delovnem okolju.**

Program za nova znanja in spretnosti za Evropo

Program za nova znanja in spretnosti za Evropo (2016) vsebuje deset ključnih ukrepov na treh prednostnih področjih.

1. Izboljšanje kakovosti in pomena spretnosti po vsej Evropi:

- poti izpopolnjevanja,
- okvir ključnih kompetenc,
- poklicno izobraževanje in usposabljanje kot prva izbira,
- digitalne spretnosti in povezovanje delovnih mest.

2. Zagotavljanje večje opaznosti in primerljivosti spretnosti in kvalifikacij:

- pregled evropskega ogrodja kvalifikacij,
- orodje EU za pregled spretnosti državljanov tretjih držav.

3. Izboljšanje kompetenc in informacij za omogočanje boljših poklicnih izbir:

- pregled potrala Europass,
- analiza bega možganov,
- načrt za sektorsko sodelovanje na področju spretnosti,
- pobuda za sledenje poklicne poti diplomantov.

Današnji izzivi na področju spretnosti in rešitve

Neustrezne kvalifikacije

40 %

delodajalcev v Evropi ne more najti ljudi s pravimi spretnostmi za zapolnitev svojih delovnih mest.

Evropska visoko usposobljena delovna sila ponuja temelj za naš socialni model in gospodarsko rast. Da bi ohranili in izboljšali evropski kvalificirani kader, si oblikovalci politik in delodajalci nenehno prizadevajo odpraviti vrzeli in neustrezne spretnosti, do česar prihaja, ko ima preveč (ali premalo) ljudi nujne spretnosti za opravljanje določenega poklica. V središču odziva EU je spletna platforma, imenovana **Panorama znanj in spretnosti (Skills Panorama)**, ki pretvarja podatke v uporabne, točne in pravočasne informacije, ki oblikovalcem politik pomagajo pri doseganju premišljenih odločitev glede spretnosti. Leta 2016 je Komisija začela izvajati tudi **načrt za sektorsko sodelovanje na področju spretnosti**, ki zainteresiranim stranem industrije ponuja z dokazi podprta navodila, potrebna za zapolnjevanje vrzeli na področju spretnosti.

Osnovna znanja

25 %

odraslih Evropejcev ima težave z branjem in pisanjem, matematično pismenostjo ali osnovnimi digitalnimi spretnostmi.

Ljudje potrebujejo osnovno matematično in jezikovno pismenost ter digitalne spretnosti, da bi ohranili, našli boljše ali zamenjali zaposlitev in sodelovali v družbenem življenju. Leta 2016 je Evropski svet sprejel pobudo **Poti izpopolnjevanja**, da bi dal državljanom, ki imajo težave z osnovnim znanjem, priložnost za krepitev in priznanje tega znanja. Države članice bodo „Poti izpopolnjevanja“, vključno z oceno spretnosti, prilagojenim usposabljanjem in priznanjem spretnosti izvajale prek lokalnega vključevanja, vodenja in podpornih storitev.

Pripravništva in učenje na delovnem mestu

860 000

pripravništev so ponudile zainteresirane strani Evropske zveze za pripravništvo od začetka njenega delovanja leta 2013.

Pripravništva in učenje na delovnem mestu so ena gonilnih sil za ustvarjanje delovnih mest in rast, toda te možnosti izrablja premalo ljudi. **Evropska zveza za pripravništvo** se zato osredotoča na izboljšanje ponudbe, kakovosti in podobe pripravništva ter spodbujanje priložnosti za mobilnost vajencev. S komunikacijskimi kampanjami, kakršna je **Evropski teden poklicnih spretnosti**, tudi Komisija povečuje privlačnost pripravništva in učenja na delovnem mestu ter poleg tega z možnostjo dolgoročne mobilnosti. **Erasmus Pro** (del programa Erasmus+) uvaja nove načine usposabljanja v tujini. Končno pa se z **Jamstvom za mlade** pripravništev.

Strokovno znanje

46 %

podjetij navaja, da so poklicne spretnosti najbolj pomembne za nadaljnji razvoj.

Podjetja potrebujejo različne spretnosti za zagotavljanje neprekinjenega poslovanja in rasti. Spretnosti, ki so po navedbah podjetij najpomembnejše za njihov poslovni razvoj v prihodnosti, so poklicne spretnosti (tehnično, praktično ali strokovno znanje), spretnosti na področju upravljanja strank in spretnosti skupinskega dela.

Poklicno izobraževanje in usposabljanje je pametna izbira za državljane

Diplomanti poklicnega izobraževanja in usposabljanja najdejo zaposlitev hitreje od svojih vrstnikov v splošnem izobraževanju (na višji sekundarni in posekundarni neterciarni stopnji). In tudi zaslužijo bolje kot tisti s splošnimi kvalifikacijami. Če torej podobno kot mnogi na poklicno izobraževanje in usposabljanje gledate kot na „siromašno sorodstvo“ drugih oblik učenja, je čas za ponovni preudarek.

Kaj učni proces omogoča

Pridobivanje poklicne usposobljenosti je eden najboljših načinov za hitro karierno pot. Ne le da velika večina udeležencev poklicnega izobraževanja najde zaposlitev že kmalu po diplomi, usposabljanje tudi zelo dobro vpliva na njihov zaslužek. Zaradi vse hitrejših inovacij postaja nadgradnja spretnosti in znanj skozi življenje vse pomembnejša, saj nekatere poklice nadomešča avtomatizacija, drugi pa spreminjajo z novimi tehnologijami.

Čemu je zdaj pravi trenutek za usposabljanje

Tisti, ki bodo izkoristili poklicno izobraževanje in usposabljanje, bodo v poklicu bolj zadovoljni, saj bodo, ko bo prišlo do tehnoloških sprememb, korak pred konkurenco. Prav tako bodo imeli dostop do vse večjega števila zanimivih novih poklicnih priložnosti za visoko usposobljene delavce.

Kako si EU prizadeva okrepiti poklicno izobraževanje in usposabljanje in vseživljenjsko učenje

Programi in pobude EU so stotisočim evropskih državljanov pomagale pri dostopu do visokokakovostnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja od usposabljanja v okviru programa Erasmus+ in projektov Evropskega socialnega sklada do pripravništev, ki ji je podprlo Jamstvo za mlade.

60 %

diplomantov poklicnega izobraževanja in usposabljanja najde svojo prvo dolgoročno zaposlitev v roku enega meseca po zaključku svojega študija (ta delež naraste na 80 % po prvih šestih mesecih).

85 %

udeležencev poklicnega izobraževanja in usposabljanja je zadovoljnih s pridobljenimi spretnostmi.

Število delovnih mest za visoko usposobljeno delovno silo bo v obdobju 2015–2020 po pričakovanjih naraslo za

+21 %

medtem ko se bodo možnosti za nižje kvalificirane delavce zmanjšale za 17 %.

Več kot

120 000

vklučenih v poklicno izobraževanje in pripravnikov ter približno 20 000 članov osebja ima vsako leto koristi od evropske mobilnosti.

Naložbe Evropskega socialnega sklada na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja dosegaajo

6,7 milijarde EUR

in 7,2 milijarde EUR na področju vseživljenjskega učenja (2014–2020).

Ena od ključnih prednostnih nalog Evropske komisije za obdobje 2015–2020 je spodbujanje in razvoj poklicnega izobraževanja in usposabljanja znotraj Evrope. Pričujoča brošura ponuja širok pregled sedanjih razmer na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Evropi ter odkriva, kako si EU prizadeva to področje okrepiti. Poudarja pomen poklicnega izobraževanja in usposabljanja, koristi tako za posameznike kot za podjetja ter dosedanje dosežke programov EU in pobude znotraj sektorja.

Naše publikacije lahko prenesete ali se nanje brezplačno naročite na spletni strani <http://ec.europa.eu/social/publications>

Če želite prejemati redne novice o Generalnem direktoratu za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje, se naročite na brezplačen e-bilten Socialna Evropa na spletni strani <http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>

www.facebook.com/social europe

https://twitter.com/EU_Social

#EUVocationalSkills

#DiscoverYourTalent

